

Vojnim hujskačem ni do miru

V zvezi z dejstvom, da je Sovjetska zveza pokazala svojo pripravljenost za razgovore z ZDA, piše komentator moskovske »Pravde« Viktorov:

»Izmenjava izjav med vladama ZDA in ZSSR je povzročila po vsem svetu veliko zanimanje. Dopisnik »Reuterja« je pisal, da je London sprejel z velikim zadoščenjem vest sovjetskega pristanka na predlog ZDA za začetek pogajanj za odstranitev nasprotstev med obema državama.

Francoski list »Le Monde« pozdravlja možnost pogajanj med Ameriko in Sovjetsko zvezo ter piše, da je ameriška vlada izrazila željo po odkritih pogajanjih s Sovjetsko zvezo z namenom, da se olajša zaskrbljenost ameriškega ljudstva in razprši vojno vzdušje, ki se širi po vsem svetu. Ameriško ljudstvo je takoj reagiralo z zadoščenjem na vest o sovjetskem pristanku na otvoritev pogajanj z ZDA.

»New York Times« je objavil vest pod velikim naslovom: »Rusi sprejmejo ameriški predlog za pogajanja za rešitev nasprotstev.« »New York Herald Tribune« je svojim čitateljem dejal, da je Rusija pripravljena začeti pogajanja, da se odstranijo nasprotstva z ZDA. Celo nekateri javne osebnosti, ki so znane zaradi svoje protisovjetske tendence, kakor senator Conally in predstavnik predstavniškega doma Martin so v svesti si čustev ameriškega ljudstva smatrali za potrebno pozdraviti začetek pogajanj med ZSSR in ZDA.

Zdelo bi se torej, da vse olajšuje takojšnji začetek konkretne izvedbe želja, ki jih je izrekla ameriška vlada ter jih odobrila sovjetska vlada. Toda voditelji ameriške politike so podali izjave, ki ponovno dokazujejo, kako različne so benede od njihovih dejanj. Predsednik ZDA Truman in zunanji minister Marshall sta izjavila, da ostaja ameriška politika neizpremenjena. Marshall je pripomnil, da nimajo ZDA najmanjšega namena začeti dvostranska pogajanja s Sovjetsko zvezo o vprašanjih, ki se nanašajo na interese drugih držav.

Hkrati je cela vrsta tiskovnih konferenc, rezerviranih za ameriške novinarje v Washingtonu, povzročila popolno spremembo tona ameriškega tiska v polizkusu, da se ohladi navdušenje med ljudstvom.

Sorazmerno s to spremembo se je menjal tudi ton ameriških političnih voditeljev. Republikanski voditelj v predstavnikiškem domu Halleck je ostal v veliki zadregi, ker je 11. maja izjavil, da je želel sporazuma, ki naj bi zadovoljil obe državi. 12. maja je priznal, da obstoja precejšnja zmeda, ko je izrazil upanje, da bo vlada pojasnila položaj.

Kako naj se razlaga tako neroden položaj za Washington, ki ga je republikanski voditelj predstavniške zbornice označil za zmedenega?

Washingtonski dopisnik »Telepressa« je izjavil, da je mnenje ameriških naprednih krogov, da je bila ameriška vlada presenečena nad sovjetskim korakom. Nekateri vladni krogi so bili gotovi, da bo sovjetska vlada odbila izjavo poslanika Smitha. Dopisnik »Telepressa« zatrjuje tudi, da je ameriška vlada skušala zmanjšati možnost pogajanj.

Ameriški tisk ne prikriva dejstva, da je vojno vzdušje, ki je v ZDA nastalo kot posledica dolge in vstrajne kampanje, ki so jo sprožili reacionarji, zavzelo tak obseg, da ustvarja za vodilne kroge ZDA težak položaj. Ta položaj zahteva nujne ukrepe, da se olajša zaskrbljenost ljudstva.

Ameriško ljudstvo se je oddahnilo, ko je zvedelo za vest o izmenjavi izjav med poslanikom Smithom in ministrom Molotovom. Toda ravno tako naglo se je to olajšanje razblinilo, ko so voditelji ameriške politike začeli svoj umik.

Ta novi preokret ameriške politike je izzval kritiko celo v konzervativnem tisku. »Washington Post« piše, da ameriška vlada ni smatrala za potrebno upoštevati vprašanj, ki jih je postavila sovjetska vlada, in da nobena stvar ne more opravičiti pičilih naporov za doseg rešitve. Tudi »New York Herald Tribune« je spremenil stališče in skušal ohladiti navdušenje čitateljev ter izjavil, da Bela

hiša in ameriška vlada nista odgovorili na dovolj prisrčen način na sovjetski pristonek na ameriški predlog.

Pažnje vredna je izjava, ki jo je podal Wallace, predstavnik ameriškega naprednega ljudstva. Henry Wallace je smatral za potrebno obrniti se te dni na generalisima Stalina s pismom, v katerem predlaga program, ki naj vzpostavi sodelovanje obeh velikih držav. Ta izjava odraža nujnost vprašanja, ki je bilo postavljeno z izmenjavo not med sovjetsko in ameriško vlado.

Prve vesti o izmenjavi izjav med sovjetsko in ameriško vlado so imele ugo-

den odmev v britanskem, francoskem in ostalem tisku. To je nov dokaz umetnega ustvarjanja vojnih čustev, ki jih je v zadnjem času propagirala v evropskih državah buržujskega tiska. Gléde tega se izredno razlikuje Bevinova izjava, ki ni mogel prikriti svojega sovražnega stališča do možnosti novih odnosov med Sovjetsko zvezo in ZDA.

Z druge strani je celo »Reuter« zatrjeval, da je Marshallova izjava, da so dvostranska pogajanja s Sovjetsko zvezo nemogoča, naletela na klavrn sprejem v Londonu.

Odveč je pripomniti, da so v Sovjetski zvezi izmenjavo izjav med vladama ZDA in Sovjetske zveze sprejeli z velikim zanimanjem. To pa je sicer obdržalo čustva širokih plasti sovjetskega ljudstva, ki je prepričano o pripravnosti zunanje politike sovjetske vlade.

Krvavo rojstvo židovske države Izrael

Dne 14. t. m. opolnoči je prenehal angleški mandat nad Palestino. Z odhodom dosedanjega visokega komisarja iz Jeruzalema in z umikom britanskih čet iz palestinskih pokrajin so Židi doživeli svoj zgodovinski dan. V skladu s sklepom Organizacije združenih narodov, ki predvideva delitev Palestine v dve samostojni državi, arabsko in židovsko, so Židi proglasili ustanovitev židovske države pod imenom »država Izrael«. V proglasu je med drugim rečeno:

»Člani narodnega sveta, ki predstavlja židovsko ljudstvo Palestine in svetovno sionistično gibanje, proglašamo danes, na dan konca angleškega mandata, židovsko palestinsko državo, ki se bo imenovala država Izraela. Ustanovitev naše države opiramo na naravno in zgodovinsko pravo židovskega ljudstva in na sklep OZN«.

Nato navaja proglas, da bodo volitve v skupščino oktobra t. l. in da bo na-

rodni svet vodilčasne posle zbornice. Hkrati zagotavlja, da je nova židovska država odprta odslej vsem Židom, raztresenim po svetu, da se zberejo v njej zlasti po zadnji svetovni vojni, ko je bilo ubitih šest milijonov Židov. Židovski predstavnik pri OZN Silver pa je poudaril, da bodo zgradili Židi svojo državo na načelih napredne demokracije, v kateri bo arabska manjšina enakopravna.

Prvi vladni predsednik Ben Gurion je po proglasitvi židovske države izjavil, da so razveljavljeni vsi zakoni o omejitvi naselitve Židov in o utesnitvi prenosa lastninske pravice na zemljiščih.

Dosedanji angleški visoki komisar Cunnlgham se je poslovil od Palestine s posebno poslanico. Toda vse njegove lepe besede je prevpilo ogorčenje Židov. Visok angleški častnik je namreč uradno obvestil židovsko agencijo, da Arabska legija ni več pod angleškim poveljstvom. Na ta način, tako pravi

glasnik Haganaha, so Angleži brezvestno prekršili dano zagotovilo pred OZN, da jamčijo, da bo še pred koncem njihovega mandata zapustila Palestino tudi vojska Arabske lige. Nasprotno je ta v odločilni akciji proti židovskim naselbinam, Anglija pa odklanja za vse to odgovornost.

Za slovo od Palestine je angleško zunanje in ministrstvo za kolonije objavilo dolgo poročilo, v katerem podaja zgodovinski razvoj palestinskega vprašanja od njegovega pričetka do danes. Colotna listina zveni kot obramba proti očitkom in odgovornosti, ki obremenjujejo angleško politiko vseh zadnjih 30 let, odkar so imeli nad Palestino mandat.

Nekaj minut preden je potekel angleški mandat nad Palestino je prezident Truman izjavil, da ZDA uradno priznavajo državo Izrael »kot dejansko oblast v Sveti deželici. Svetovni tisk tolmači Trumanovo odločitev, o kateri je prej obvestil tudi angleško vlado v tem smislu, da je hotel s priznanjem Izraela popraviti slab vtis, ki ga je v svetu napravila neodločnost in zmedenost ameriške politike glede Palestine. V glavnem pa gre Trumanu za to, da bi si pridobil za prihodnje predsedniške volitve naklonjenost židovskih volivcev, posebno, ker je Wallace nastopil proti politiki obeh vladajočih strank ravno glede Palestine in se Truman očitno boji, da bi pritegnil Wallace pri volitvah nase tudi židovske glasove.

Medtem ko gre Angležem in Američanom za politiko prestiža, koristi njihovega velekapitala in za gospodarsko oblast nad petrolejem Srednjega vzhoda, je prišlo že na seji glavne skupščine OZN do pravega odpora posameznih delegacij proti ZDA. Delegat Sirije je dejal, da hoče razkrinkati manevre ameriške politike.

Na popoldanski seji glavne skupščine pa je Gromiko napadel breznačelno politiko ameriške vlade, ki pomeni žalitev za OZN, pri čemer ga je podpiral tudi poljski delegat.

Na seji Varnostnega sveta je predstavnik židovske agencije izjavil, da ima Izrael pravico, da zahteva podporo Varnostnega sveta zlasti proti onim državam, kakor Egipt, ki so napadle Palestino brez povoda in da mora Varnostni svet uporabiti proti kršilecemu miru sankcije, kakor jih predvideva statut OZN.

Angleški in ameriški tisk komentira palestinske dogodke in priznanje Izraela, toda zaradi moralne odgovornosti nad dogodki skuša ublažiti in prikriti svojo zakulisno politiko. Londonski (Nadaljevanje na 2. strani spodaj)

Napredno človeštvo protestira proti pokoljem v Grčiji

Krvoločno preganjanje, kateremu so izpostavljeni grški demokrati, med njimi številni aktivni borci proti hitlerjevskim zavojevalcem, je doseglo v zadnjih dneh z množičnimi usmrčitvami višek vsega dosedanjega nasilja.

S tem v zvezi je izročil sovjetski odpravnik poslov v Atenah grškemu zunanjemu ministru Tsaldarisu po navodilih svoje vlade sledečo izjavo:

»Sovjetska vlada smatra potrebno obrniti pozornost grške vlade na ogorčenost sovjetskega ljudstva zaradi množičnih usmrtitev grških demokratov, ki ga izvajajo zadnje čase v Grčiji. Te usmrtitve grških rodoljubov, ki so se svojčas borili proti fašističnim napadalcem, se ne dajo na noben način opravičiti pred kulturnim svetom. Sovjetska vlada se popolnoma strinja s čustvi sovjetske javnosti.

Centralni svet sovjetskih sindikatov je v imenu svojih članov objavil izjavo, ki izraža globoko ogorčenje nad krvoločnim postopanjem atenske vlade z grškimi rodoljubi. V izjavi je rečeno: Od časa Hitlerja naprej svet ni več doživel takih krvavih preganjanj borcev za svobodo in demokracijo. Monarhofašistična vlada je potepala vse demokratične pridobitve, oropala delavski razred vseh pravic ter razbila svobodne sindikate. Po nalogu atenske vlade je bilo usmrčenih na tisoče rodoljubov. Delovni ljudje Sovjetske zveze zahtevajo, da se nemudoma preneha z izvrševanjem obsodb grških antifašistov in da

se izpustijo iz ječ in taborišč vsi priprti borci za svobodo.

Tudi antifašistični odbor sovjetske mladine je v imenu milijonov mladincev iz Sovjetske zveze odločno protestiral proti terorju v Grčiji. Protest ugotavlja, da krvavi teror v Grčiji narašča iz dneva v dan. Od junija 1946 do danes so razne monarhofašistične organizacije poklale desetisoč oseb. Med ubitimi so mladeniči, žene in otroci. V zaporih nadaljujejo z množičnimi usmrtitvami, 45 tisoč demokratov je interniranih na raznih grških otokih, več tisočev pa ječi po zaporih. Odrasli in otroci so podvrženi nečloveškemu mučenju. Sovjetska mladina odločno protestira proti usmrtitvam in mučenju, ki jim je podvržena grška mladina, in zahteva, naj se Grčiji povrne svoboda.

Tudi Glavni odbor bolgarskih sindikatov je poslal glavnemu tajniku OZN resolucijo 180.000 kmetov, ki izražajo svoje ogorčenje nad monarhofašističnim terorjem v Grčiji. Bolgarski kmetje zahtevajo tudi, naj preneha ameriško vmešavanje v notranje zadeve Grčije. Tudi bolgarska vlada je poslala protestno brzojavko glavnemu tajniku OZN.

Številne francoske osebnosti, včlanjene v Zvezi borcev za svobodo, med katerimi sta tudi prof. Joliot in gospa Curie, so na tiskovni konferenci poudarile soglasno ogorčenje francoske javnosti zaradi ustrelitev talcev. Prav tako je izvršilni odbor francoske socialistične stranke odločno obsodil zločine v Grčiji.

V Jugoslaviji izgublajo kapitalistični elementi zadnje postojanke

Ljudska skupščina FLRJ je na skupni seji obh domov sprejela zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o nacionalizaciji privatnih gospodarskih podjetij. Na podlagi tega zakona preidejo v državno last naslednja, za zvezna ali republiška gospodarstva, za zaščito ljudskega zdravja in za kulturni razvoj ljudskih množic pomembna podjetja:

Kreditna in zavarovalna podjetja, rudniki, električne centrale, podjetja za izkoriščanje železnic, podjetja radijske industrije, morske in ribiške ladje ter jadrnice z nosilnostjo nad 50 ton, kakor tudi ladje z zmogljivostjo od 50 ton naprej.

Podržavljeni bodo vsi sanatoriji, bolnišnice, javna kopaljšča in zdravilišča s poslopji in napravami. Vse tiskarne, litografije in einkografije. Vsi kinematografi. Nadalje industrijska, trgovska, prevozna podjetja, hoteli in podobno, ki niso obrtniške vrste, ter trgovski magazini od 100 ton zmogljivosti naprej, kakor tudi trgovske in industrijske kleti s kapaciteto od treh vagonov naprej.

Z gotovimi izjemami bodo nacionalizirane tudi vse nepremičnine tujih državljanov, tujih ustanov ali tujih zasebnih in javnopravnih oseb.

V obrazložitvi predloga tega zakona je predsednik planske komisije Boris Kidrič med drugim dejal:

Ta zakon predstavlja vzmet pri nadaljnjem razširjanju in utrjevanju socialističnega sektorja našega gospodarstva. Na podlagi tega zakona bo podržavljenih približno 10 rudnikov, 65 električnih central, 220 opekarn, 100 žag, kakih 230 raznih drugih industrijskih podjetij, 200 tiskarn, okoli 880 skladišč, 180 letovišč, okoli 530 mlinov, 100 kinematografov ter manjše število zavarovalnih in kreditnih podjetij, ki so še ostala v zasebnih rokah. V celoti bo nacionaliziranih približno 3100 podjetij.

Odslej v Jugoslaviji praktično ne bo več industrijskih podjetij, ki ne bi spadala v socialistični gospodarski sektor. S tem bo končano podržavljenje industrije.

V imenu zvezne vlade je tov. Kidrič izjavil, da prav zaradi tega, ker je uspelo likvidirati kapitalistične ostanke na področju industrijske proizvodnje, ne grozi obrtnikom pred nacionalizacijo nobena nevarnost, kakor bi to radi prikazali razni ljudski sovražniki. Ravno nasprotno, z zadovoljstvom opažamo naraščanja obrtniške dejavnosti kot posledico povečane proizvodnje surovin in drugega materiala. Sedaj je še več pogojev, da se obrtništvo vključi v plansko gospodarstvo, ker se delovni obrtniki razlikujejo od kapitalističnih ostankov. Nastali so ugodnejši pogoji za vedno večje vključevanje obrtništva v razvoj socialističnega združništva.

Ni treba posebej pojasnjevati, je dejal Kidrič, kakaj nacionaliziramo skladišča z zmogljivostjo 10 vagonov in več, mlino z zmogljivostjo od pol vagona naprej ter kleti z zmogljivostjo 3 vagonov in več. Ta sredstva so omogočevala njihovim lastnikom protiljudsko spekulativno delo, predstavljala so središča za zbiranje kapitalističnih ostankov. Pravitako je povsem razumljivo, da preidejo v državno last kinematografi, sanatoriji, bolnišnice, hoteli, zdravilišča in letovišča,

KRVAVO ROJSTVO ŽIDOVSKÉ DRŽAVE IZRAEL

(Nadaljevanje s 1. strani)

»Daily Worker« ugotavlja, da pomeni proglašenje židovske države korak naprej k ureditvi razmer. Toda prijatelji miru že vidijo grožnje oboroženega vpada v Palestino. Pri tem »Daily Worker« zatrjuje, da se izvaja ta grožnja edino na povelje Londona in Washingtona. Toda imperializmu so dnevi šteti in proglašenje židovske države je velik znak novih časov, tako zaključuje ta list.

Poljski list »Głos ludu« komentira proglašenje židovske države takole: »Poljska je vselej smatrala, da ima vsak narod, tudi najmanjši, pravico do neodvisnosti. — Zaradi tega pozdravljamo z zadovoljstvom proglašenje židovske države kot novo silo, ki ji je uspelo, da se je osvobodila od imperialističnega lažnega protektorata. Po tolikih težkih izkustvih bodo Židi brezdvomno znali izbrati pravilno pot svoje borbe in svojega naroda.«

ker smo že toliko utrdili naš gospodarski sistem in državni aparat, da lahko uspešno vodimo podržavljenega podjetja v korist delovnega ljudstva, njegovega zdravja, odmora in kulture, brez nevarnosti, da bi prišlo do zastoja v javnem življenju.

Proračun dokazuje gospodarsko moč FLRJ

Ljudska skupščina FLRJ je sprejela vsedržavni proračun za leto 1948. V primeri z lanskim proračunom, ki je obsegal 86 milijard, bo celotni znesek izdatkov letošnjega državnega proračuna za 45% večji ter je predviden na vsoto 124 milijard in 800 milijonov dinarjev. Prav toliko bo tudi dohodkov. Povečanje proračuna so omogočili sijajni uspehi lanskega leta — prvega leta petletke.

Med izdatki bodo napravile velik skok naložbe v nove gradnje. V to svrhu je predvidenih 66 milijard in 600 milijonov dinarjev. Za obnovo požganih in opustošenih krajev pa je določenih še posebej 2 milijardi dinarjev. To pomeni, da bodo zgradili letos za 72% več novih zgradb kakor v lanskem letu. Gradili bodo v prvi vrsti industrijo, rudarstvo in elektrogosudarstvo, v kar bo naloženih 20 milijard. Za izgradnjo prometa in zvez bo na razpolago čez 6 milijard. V ostale stavbe pa je predvidenih čez 5 milijard investicij. V kmetijstvo in gozdarstvo bo investiranih 1 milijard in 448 milijonov. Za prosveto in ljudsko kulturo določa proračun nad 7 milijard, kar je skoraj za

4 milijarde več kot lani. Za socialno zdravstveno zaščito je določenih 19 milijard, dobrih pet in pol milijard več kot lansko leto. Delež, ki odpade na narodno obrambo, pa je letos manjši kot lani, ker znaša v primeri s povečanim proračunom le 13,7% od skupnih izdatkov.

Poleg težke industrije predvideva letošnji proračun tudi gradnjo takih tovarn, ki bodo omogočile že v letošnjem letu izboljšati in dvigniti življenjsko raven ljudstva. Iz proračuna je tudi razvidno, da je še v večji meri kot doslej poskrbljeno za razvoj kmetijstva zato, da bi kmet dobil v večji meri razne stroje in kmetijsko orodje, umetna gnojila ter ostalo industrijsko blago, obleko, čevlje itd. V proračunu je tudi predvideno, da bodo kmetje v letu 1948. mnogo manj obdavčeni, kot so bili v letu 1947. To pa je mogoče zato, ker sedanja Jugoslavija ne išče novih dohodkov v obliki povečanja davkov, temveč v dvigavanju in razvijanju produkcije.

Novi proračun FLRJ je dokaz njene gospodarske moči in pomeni krepak korak naprej v novo bodočnost.

Demonstracija avstrijske mladine pred grškim poslaništvom na Dunaju

Ves pošten in napredni svet se zgraja nad krvavim terorjem v Grčiji, ki ga izvajajo monarhofašisti nad demokratičnim in svobodoljubnim grškim narodom. Po vseh državah odločno protestirajo proti obsodbam in umorom grških rodoljbov in borec za svobodo, ki jih monarhofašisti v zadnjem času na tisoče streljajo in ubijajo.

V zadnjih dneh je demonstrirala tudi avstrijska mladina proti nasilju v Grčiji. Zbrala se je v velikem številu pred grškim poslaništvom na Dunaju, da bi protestirala proti masovnim usmrtnim v Grčiji in predala protestno pismo. Poslopje grškega poslaništva je bilo že pred prihodom mladine zastraženo od policije, ki se je pripeljala z avtomobili in bila oborožena z lesenimi koli. Vsak poizkus mladine, priti v poslopje poslaništva, je policija onemogočila. Končno so se zedinili, da bi odposlali 5 člansko

delegacijo v predstavnštvo, toda v zadnjem trenutku je zabranil višji policijski oficir delegaciji vstop v poslopje. Zahteval je imena članov delegacije in izjavil, da se po navodilu avstrijskega zunanjega ministrstva ne sme oddati protestno pismo.

To pa za avstrijske oblasti še ni bilo dovolj, policija je z lesenimi koli razgnala mladino, ki je z glasnimi parolami in petjem antifašističnih pesmi protestirala proti nji nerazumljivemu navodilu avstrijskega zunanjega ministrstva. Takšno ravnanje nam je bilo do danes znano samo v kolonialnih deželah in zapadnih demokracijah, kjer preganja policija stavkajoče delavce s koli. Živo nam pa kaže, kako daleč je Avstrija že podvržena zapadnim silam, da z istimi načini napade svojo lastno mladino in v tem primeru daje potuho krvavemu nasilju grških monarhofašistov.

Slovinci v Italiji se borijo proti nasilju

Po volitvah v Italiji je De Gasperijska vlada začela v goriški pokrajini z istimi raznarodovalnimi metodami proti Slovincem, kakor fašistična vlada v prvih letih po svetovni vojni. Oblasti s silo izganjajo čez mejo Slovence, ki stanujejo v Gorici in okolici in nimajo italijanskega državljanstva, ker so iz krajev,

ki so prišli pod Jugoslavijo. Številnim slovenskim trgovskim ustanovam so odvzeli poslovne koncesije, češ, da niso bile pravilno izdane. Tudi zadržam v slovenskih krajih ovirajo delovanje.

Po vsej goriški pokrajini vlada fašistično nasilje. V tržaških ladjedelnicah skupinice fašistov napadajo italijanske in slovenske delavce. Številni delavci so bili zaradi svojega demokratičnega prepričanja s silo izgnani z dela. Policija proti temu nasilju ni ničesar ukrenila. Kakor izgleda, je ta gonja proti Slovincem načrtna in je v sestavnem delu programa demokristjanske vladne poli-

POLITIČNE VESTI

Na Kitajskem so Čangkajškove čete že tretjič uporabile strupene pline proti ljudski armadi, ki pa kljub temu neprestano prodira.

Angleške ladjedelnice morajo zmanjševati proizvodnjo, ker to zahteva Marshallov načrt, kar povzroča v angleških industrijskih krogih veliko razburjenost.

V Varšavi so sestavili posebno komisijo, ki bo pregledala kraje, kjer so bila hitlerjevska koncentracijska taborišča za sovjetske vojne ujetnike. Po dosedanjih ugotovitvah so hitlerjevci med vojno pobili in umorili v poljskih taboriščih več kot pol milijona sovjetskih vojakov.

tike o zatiranju slovenske manjšine v Italiji.

De Gasperijska vlada oborožuje svoje organizacije »tricolore« v Slovenski Benečiji. V obmejne vasi ob italijansko-jugoslovanski meji dovažajo orožje, namenjeno pristašem demokrščanske stranke. V zadnjih dneh so pripeljali v obmejno vas Ronac pri Podbonescu dva voza brzostrelk in pušk. Orožje je prišlo iz Čedad in pričakujejo ga še več.

Demokratični front Slovencev v Slovenski Benečiji pa nasprotno oblasti še vedno odrekajo dovoljenje za politično delovanje.

Italijansko notranje ministrstvo je zavrnilo zahtevo demokratične fronte Slovencev v Italiji o povrnitvi škode, ki so jo povzročile fašistične tolpe slovenskega prebivalstva v Gorici in okolici v dobi, ko so italijanske oblasti prevzemale upravo od Anglo-američanov.

Izvršilni odbor demokratične fronte Slovencev v Italiji je ostro protestiral pri goriškemu prefektu zaradi izgona Slovencev iz Gorice.

Delegacija je tudi zahtevala, naj se omogoči vrnitev slovenskim šolnikom v goriško pokrajino, ki so bili pod fašističnim režimom nasilno premeščeni tranjost Italije.

Pod pritiskom goriških poslancev ljudske fronte Beltrauma in Pratologa je notranje ministrstvo preklicalo vse izgone Slovencev iz goriške pokrajine in dalo goriškemu prefektu potrebna navodila za izvedbo tega ukrepa.

Nacistični zarotniki obsojeni

Proces proti šestim neonacističnim zarotnikom v Gradcu je bil v soboto zaključen. Obravnava je samo delno odkrila njihovo podtalno organizacijsko mrežo in zveze z inozemskimi tajnimi službami ter domačimi legalnimi reakcionarnimi silami.

Bivši voditelji NSDAP Soucek in Rössner in vodja HJ Goeth so bili obsojeni na smrt na vešalih.

Nadalje so bili obsojeni: Vodja SA Klinger na 20 let težke ječe, iz Italije pobegli vojni zločinec Schnerer na 18 let težke ječe, SS-ovec Schiller na 10 let težke ječe.

»Oesterreichische Volksstimme« pravi k obsojnim med drugim, da so s to obsodbo prizadeti ljudje, katerih cilj so bile organizatorične predpriprave na novo vojno. Soucek, Rössner in podobni so mogli uspevati samo v reakcionarnem vzdušju, ki danes vlada v Avstriji. Voditelji obeh koalicijskih strank Avstrije so tudi sami »zastavonoše« onih sil sveta, ki hočejo izzvati novo vojno. Legalni fašistični tednik je oponašal obtožencem samo to, da so z ilegalnimi sredstvi hoteli doseči svoj politični cilj. Može, ki krijejo to tolpo, so oni avstrijski politiki, ki hočejo spremeniti Avstrijo v »Ostmarko« zapadnega kapitalizma. Svobodoljubno prebivalstvo Avstrije zdaj zahteva, da bo ta proces samo pričetek čiščenja javnega življenja v državi. Avstrija ne sme biti nikdar več operacijsko ozemlje za domače fašiste in tajna inozemska mesta. Ta zarotniška tolpa je mogla samo zaradi tega tako dobro razprestati svoje mreže, ker je bila vključena v tajne inozemske službe in je delala zanje.

Z zaključitvijo tega procesa ostanje seveda še važna vprašanja odprta, ki so v zvezi z delovanjem neofašističnih zarotnikov. V tej zvezi je stavila »Oesterreichische Volksstimme« notranjemu ministru vprašanja, ki zahtevajo pred javnostjo temeljito razkrije potuhe in podpore zarotnikom s strani uradnikov varnostne službe.

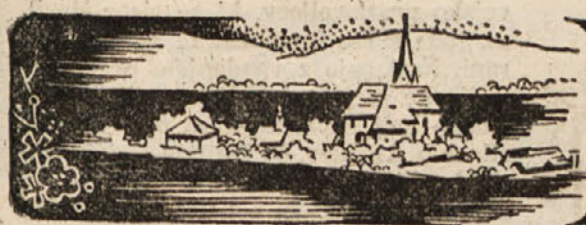
Zveza francoskih žena je izročila francoskemu komiteju za pomoč demokratični Grčiji 1800 kg sanitetnega materiala in obleke ter 65.000 frankov kot pomoč borem demokratične armade Grčije.

Romunska vlada je poleg splošnega znižanja cen odredila tudi znižanje železniške tarife za 20 odstotkov ter cen premoga za 7 odstotkov.

Švedski zunanji minister je pred nedavnim izjavil, da se Švedska ne bo pridružila zapadnemu bloku.

Italijanska vladna delegacija bo v kratkem potovala v Beograd v svrhu ureditve vprašanja imetja Italijanov, ki žive v Istri, a so optirali za Italijo. Ob tej priliki bodo obravnavali tudi gospodarska vprašanja, ki so v zvezi z mirovno pogodbo.

Po naši zemlji

Po treh letih . . .

K položaju slovenskih partizanov in žrtev fašizma na Koroškem)

Pretrajljivi so primeri položaja slovenskih kmetov, ki so bili za časa nacizma oropani svojega imetja, ki so bili v partizanih in njih družine v zaporih in taboriščih. Tri leta je od tega, odkar so zmagali na Slovenskem Koroškem slovenski partizani in se vrnili na svoje opustošene domove. Kljub temu pa se nihče ne zmenja zanje, vse oblasti čakajo na povelje od zgoraj, kdaj in kako se jim sme poravnati gospodarska škoda, ki so jo utrpeli v času, ko so se borili proti fašizmu.

Položaj teh danes ponovno gospodarsko zatiranih in politično zasledovanih borev najbolj karakterizira primer tov. Matije Urbančiča iz Bele pri Železni Kapli. 17. septembra 1943 je odšel v partizane. Od takrat naprej so neprenehoma terorizirali njegovega očeta in ostalo družino. V začetku 1944 so se morali umakniti s posestva, oditi v gozd in pustiti na milost in nemilost nacističnim roparjem 13 repov goveje živine, 7 svinj in 15 ovc, inventar in živilske zaloge. 20. januarja 1944 je vdrla nacistična policija in orožništvo pod vodstvom takratnega načelnika orožniške postaje Železna Kapla Kneza na posestvo, obstrelila in težko ranila tov. Maro Lipuš, ki je edina oskrbovala živino, ter posestvo popolnoma izropala. Po ocenitvi iz leta 1945 znaša vrednost oropanega imetja 17.855,15 šilingov. Poslopja so bila tako poškodovana, da se je zaradi tega hlev pozneje podrl. Nekaj tednov zatem je bil izdan in od policije napaden tudi bunker v gozdu, kjer se je nahajal stari oče s tremi člani družine. Vsi so bili odgnani v zapore in koncentracijska taborišča — vrnili pa se ni nobeden.

Ko se je tov. Matija Urbančič vrnil kot partizan in edini preostali član družine na svoj dom, ga je našel popolnoma izropanega. Uradno je pustil oceniti škodo in 17. 7. 1945 vložil prošnjo za popravilo škode na okrajno glavarstvo Velikovec, ki pa do danes še ni rešena. Dvakrat je pisмено interveniral pri deželni vladi in zahteval ugotovljeno odškodnino. 13. 9. 1947 je ponovno prijavil škodo deželni vladi, oddelek X. Tudi od tukaj ni dobil niti denarja niti odgovora.

Sedanja oblast nima denarja za popravilo škode žrtvam fašizma. Z lastnimi silami je moral tov. Urbančič pričeti gospodariti in brez podpore je spravil tako daleč, da ima vsaj 2 kravi, 2 teleta, 2 ovci in 1 konja. Kljub temu pa oblast pri njemu izsiljuje že od leta 1946 naprej oddajo pridelkov, kakor pri onih, ki so se v tem času obogatili.

Med drugim je moral prisiljeno oddati že 2 kravi.

Takšen in podoben je danes položaj slovenskih partizanov in žrtev fašizma na Koroškem. To je resnica, ki kriči po pravici in zadoščenju. Medtem, ko propadajo slovenske kmetije, ko se preganjajo slovenske antifašiste, in se borijo slovenski partizani, izseljenci in KZ-lerji proti gospodarski bedi in revščini, daje oblast vse privilegije nacističnim zločincem, ki jih spušča nekaznovane iz zapozem.

Kdo zbira podpise za nedeljeno Koroško

Kakor nam poročajo iz raznih krajev Slovenske Koroške, zbirajo v zadnjem času razni dvomljivi ljudje podpise za nedeljeno Koroško. Tako se n. pr. takozvani »domovini zvesti Korošci« v Slov. Plajberku zadnje čase zelo trudijo, hodijo od hiše do hiše in zbirajo podpise. Isto se dogaja tudi v Ločah ob Baškem jezeru, kjer sta hodila zadnje dni dva znana »domovini zvesta Korošca« po vasi in zbirala podpise. Pri tem sta šla celo tako daleč, da sta slovenskim družinam, ki niso hotele podpisati, grozila, če ne podpišejo, bodo potem morali čez gore! Ne čudimo se temu, če pogledamo, kdo in kaj sta ta dva »zvesta« sinova domovine. Prvi je registrirani nacist in ilegalec SA Oder Franc, drugi prostovoljec SS Gašparin. Prišla sta tu-

Razstava ženskih ročnih del v Borovljah

Naše žene so se že dalj časa pripravljale na praznik delavstva. Zadale so si nalogo, da pripravijo za 1. maj razstavo ženskih ročnih del. Z vso vnemo so šle na delo in nabrale ter pripravile lepo število zanimivih in umetnih stvari. Priredile so v lepo urejeni sobi pri Bundru dobro uspelo razstavo, ki je prikazovala izvežbanost naše žene ne samo v kmečkem delu, temveč tudi v raznih ročnih delih, polnih umetnosti. Videli smo toliko trudapolnega dela, mnogo požrtvovalnosti in spretnosti, da smo bili vsi presenečeni. Videli smo, da imajo naše žene in matere še poleg vsakdanjega dela na polju, v tovarni in gospodinjstvu še voljo in veselje, da po večerih — mnogokrat pozno v noč — izrabijo čas za ročna dela.

Razstavo je obiskalo veliko število naših ljudi in vsak se je zelo zanimal za posamezne stvari, ki so bile razstavljene. Prav posebno pa so se zanimali za skljepljane čipkaste prte, v katerih je vdlane brezmejne ljubezni in truda.

rov, jim daje državljske pravice in jim vrača premoženje. Še več: oblast izdaja odloke, po katerih se morajo plačati občinski dolgovi, ki so jih napravili nacistični župani v slovenskih občinah, od prebivalstva samega.

Razmere, v katerih živimo mi koroški Slovenci, nam narekajo dolžnost, da se odločno borimo za naše pravice ter si priborimo svobodo, kjer ne bo več zapostavljanja, zatiranja in odrekanja najosnovnejših demokratičnih pravic. Priboriti si moramo svobodo, za katero so se borili tudi naši partizani in za katero se naš narod bori že desetletja.

di k zavednim slovenskim družinam, toda tam so jih na primeren način odpravili in spodili iz hiše.

Tako torej zgleda ta velika zvestoba do koroške in avstrijske domovine, katero so isti ljudje, ki so zdaj njeni zvesti sinovi, prodali Hitlerju in fašističnemu nasilju in to ravno v času, ko bi bila potrebna največja zvestoba in ljubezen do domovine. Isti ljudje so danes tisti, ki imenujejo nas koroške Slovence veleizdajalec. Toda mi s ponosom lahko rečemo, da nismo zapustili našo pravo domovino in naš narod, ko se je šlo za življenje ali smrt, ko je divjal kruti fašizem po slovenski zemlji. Šli smo v boj in z ogromnimi žrtvami dokazali našo veliko ljubezen in zvestobo do lastnega naroda, do domovine.

Z razstavo so torej tudi žene Borovelj na poseben način obhajale mednarodni praznik delavstva — 1. maj.

ŠT. PETER NA VASINJAH

Binokostri ponedeljek smo opravili prav po domači navadi, z obilnim veseljem in prijetnim razvedrilom. Pokazali smo, da tudi v teh težkih časih in odločilnih dnevih naše borbe najdemo ure, ki jih skupno v veseljem razpoloženju preživimo in se v njih otresemo vseh vsakdanjih skrbi, ki težijo vsakega izmed nas. Taka družbenost brez dvoma utrjuje našo medsebojno povezanost in nas posebno pusti čutili, kako spadamo vsi kot bratje in sestre pod eno streho naše skupne domovine.

Od daleč naokrog so prišli obiskovalci na našo kulturno prireditel. Z vozovi, s kolesi in peš so prihajali v posebno velikem številu iz severnega dela našega velikovškega okraja. Iz Želinj in Šmarjete, iz Vovber in Djekš, iz Rude in Gre-

noto sploh nista odgovorili.

V pohodu za umikajočimi se nemškimi četami so jugoslovanske čete začetek maja 1945 zasedle Julijsko krajino in Slovensko Koroško. Tedaj je Jugoslavija prvič mogla videti, kako sovražno so nasproti Jugoslaviji razpoloženi ameriški in angleški zavezniki. Kljub zavezniškim dogovorom o zasedbenih conah posameznih zaveznikov je moglo le skrajno neprijateljsko razpoloženje tako surovo in brezpogojno zahtevati, da vojska zavezniške države Jugoslavije zapusti zasedene predele, kjer so naseljeni Slovenci in Hrvati (v Istri). Bil je jasen znak, kako huda borba je še pred nami in koliko potrpežljivosti in vztrajnosti bo še treba v tej borbi.

Že 12. maja 1945 je angleški poslanik v Beogradu izročil jugoslovanski vladi noto, ki v njej angleška vlada zahteva, da se jugoslovanske čete umaknejo iz Koroške. Že v tej noti je izjava, da bodo mejno vprašanje reševali na mirovni konferenci, da je torej koroško vprašanje odprto vprašanje. Jugoslovansko zunanje ministrstvo z noto dne 13. maja 1945 ni pristalo na zahtevo, da jugoslovanske čete zapuste Slovensko Koroško. Nato so z noto 15. maja zahtevali umaknitev jugoslovanskih čet iz Koroške še ZDA, prav tako s pripombo, da se bo

binja so prišli, da z nami preživijo vesel binokostni popoldan.

V zadovoljstvo vsega občinstva so naši domači igralci »veliki« in »mali«, uprizorili burko »Davek na samce« in pionirsko igro »Vedež«. Obe igri prikazujejo potrebo izobraževanja, tako posameznika, kot širokih množic našega naroda. Zaklad našega narodnega blagostanja leži v neutrudnem stremljenju k vsesplošni izobrazbi in dvigu naše kulturne ravni. Prekopljimo se do tega zaklada, če si hočemo ustvariti pogoje za našo boljše in srečnejšo bodočnost — tako nam izzveni igra »Vedež« in njej v nasprotju stoji »Davek na samce« kot opozorilo nazadnjaštvu in neizobraženosti, ki zasuznjujeta narod bolj kot najhujše policijsko nasilje.

V šaljivem nagovoru je predsednik društva »Kajuh« tov. Gros Šimen smiselno nakazal ta dejstva in s tem tudi nedvoumno razložil pomen teh dveh iger, ki so s svojo šaljivo vsebino vse gledalce prav srčno razvedrile. Pevski zbor iz Šmarjete in Želinj je vedro poživel kulturno prireditev in vsi št. Peterjani se zahvaljujemo pevcem, ki so od tako daleč prišli in nam zapeli njihove ubrane pesmi.

KOSTANJE

Ker živimo na skrajni severni meji Slovenske Koroške, smo še prav posebno izpostavljeni terorju in potujčevanju. Toda desetletja germanizacije in tudi nacistično nasilje nas ni moglo upogniti. Ostali smo zavedni Slovenci, ki se z vsemi koroškimi Slovenci borimo za združenje z matičnim narodom v svobodni domovini.

Da smo pri nas Slovenci, so najjasneje pokazali nacistični krvniki, ki so s svojim terorjem začrtali meje slovenske zemlje. Iz zadnje slovenske vasi so odgnali najboljše družine v tujino, v zapore in taborišča. Tudi iz Kostanj so odvedli tri zavedne slovenske družine v daljno Nemčijo in s tem dokazali, da je severno od pomembne Vrbe tudi še slovenska zemlja. Pozneje so to narodnostno mejo začrtali s svojo krvjo tudi naši slovenski partizani, ki so dali svoja življenja za to, da bodo koroški Slovenci živeli svobodno v svoji lastni državi, Jugoslaviji.

Že med vojno smo našli pot, ki je bila edino prava za slovenski narod, pot borbe, ki jo je kazala Osvobodilna fronta. Tudi danes se zbiramo na sestankih in zborovanjih OF. Na teh zborovanjih se v lepi materinščini pogovarjamo o dnevnih vprašanjih in vedno bolj spoznavamo potrebo po skupnem delu, po skupni in strnjeni borbi za naše pravice. Tudi v bodoče bomo odločno hodili po poti, ki jo nam kaže Osvobodilna fronta, vstrajno se bomo borili za pravice in svobodo našega naroda tako dolgo, dokler ne bomo vsi Slovenci združeni v naši svobodni državi, novi Titovi Jugoslaviji.

KAJ ŠE DOBIMO

Na podlagi oddanega odrezka 40 kar-te za jajca dobi vsaki potrošnik proti razvrednotenju odrezka 40 A 2 (dva) jajca.

Kratek pregled dosedanje diplomatsko politične borbe za SLOVENSKO KOROŠKO

PO LOJZETU UDETU

Osvobodilna fronta je kot politična predstavica in voditeljica slovenskega naroda v vojni proti nacistični Nemčiji in fašistični Italiji ter njenim satelitom pod osvoboditvijo od vsega začetka razumevala tudi uresničenje stoletnega zgodovinskega programa slovenskega naroda — zedinjene Slovenije, združenje vseh Slovencev v lastni narodni državi. Tako je tudi zahteva po osvoboditvi Slovenske Koroške tvorila eno pglavitnih programatičnih točk Osvobodilne fronte. — Vodstvo OF je znalo za to programatično točko zainteresirati tudi ostale jugoslovanske narode in osvoboditev Slovenske Koroške je postal eden pglavitnih ciljev osvobodilne borbe vseh jugoslovanskih narodov.

Prvo tako skupno jugoslovansko uradno izjavo glede Koroške je dal vrhovni poveljnik narodnoosvobodilne vojske maršal Tito v govoru ob proslavi dveletnice ustanovitve Prve dalmatinske

udarne brigade 12. septembra 1944., ko je dejal:

»Danes se bliža ura, ko bo treba govoriti o mejah naše države... Naše ljudstvo se bori tudi za osvoboditev tistih naših bratov, ki so desetletja vzdihovali pod tujim jarmom. S to vojno morajo biti in tudi bodo osvobojeni naši bratje v Istri, na Primorskem in Koroškem in živeli bodo svobodno v svoji domovini skupno s svojimi brati. To je želja nas vseh, to pa je tudi njihova želja. Tuje-ga nočemo, svojega ne damo!«

Svetovna javnost je bila odkrito in jasno poučena, da ima Jugoslavija nasproti Italiji in Avstriji ozemeljske zahteve. Ko je v začetku aprila 1945 jugoslovanska vlada zvedela za zavezniške razgovore o razdelitvi zasedbenih con v Avstriji, je z noto 2. aprila 1945 predlagala, da se ji prizna pravica do okupacije določenih predelov Avstrije. Pritriljen odgovor je dobila le od Sovjetske zveze; Anglija in Amerika na jugoslovansko

mejno vprašanje reševalo na mirovni konferenci. Ko jugoslovanske čete tudi na to noto niso zapustile Koroške, sta 17. maja 1945 Anglija in ZDA vsaka s svojo noto kategorično zahtevali, da se jugoslovanske čete umaknejo iz Koroške. Jugoslovanska vlada je nato, ker ni hotela zapletati položaja, z noto 19. maja 1945 sporočila vladama Anglije in ZDA, da bodo čete umaknjene.

Zasedba Koroške po jugoslovanskih četah torej ni ostala brez važnega pozitivnega rezultata: Anglija in ZDA so dale izjavo, da je koroško vprašanje odprto. ZDA so to izjavo v novembru 1945 na jugoslovansko noto glede avstrijskih volitev 25. novembra 1945 še ponovile, češ da te volitve ne bodo vplivale na končno odločitev glede Koroške na konferenci, kjer bodo sklepali pogodbo o Avstriji.

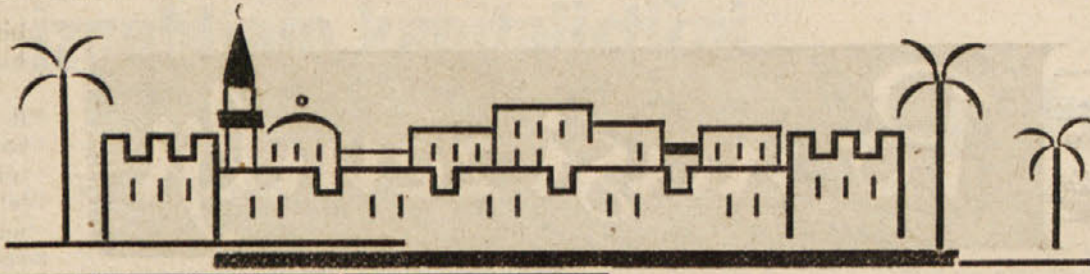
Tak položaj je bil na diplomatski fronti v borbi za Slovensko Koroško do konca leta 1945. (Dalje)

PRISPEVAJTE ZA TISKOVNI SKLAD

OF

KRVAVA PALESTINA

Razvoj krvavih dogodkov v Palestini vedno bolj dokazuje uspeh globoko zasnovanega načrta Velike Britanije, da obdrži svoj vpliv v Palestini tudi po odhodu svojih čet, ko preneha njen mandat na to deželo.

Kakor je znano, so ameriški državni ki dolgo izpodrivali angleški vpliv v Srednjem vzhodu. Zato so se tako vneli za delitev Palestine na dve državi, kar bi pomenilo konec angleške nadvlade v Sveti deželi. To so pa delali v skruti želji, da bi po odhodu Angležev sami prevzeli njihovo vlogo. Novo ustanovljena židovska država bi namreč potrebovala kapitalov, ki bi jih mogla dobiti samo ZDA. Da bi pridobili tudi Arabce za delitev Palestine, so Američani skušali z dolarji premamiti voditelje Arabske lige. Toda podcenjevali so moč angleških agentov na Srednjem vzhodu.

Angleška vlada ni namreč izbrala sredstev, da onemogoči sklep OZN o delitvi Palestine. Istočasno, ko je slovesno obljubljala, da bo izpraznila to deželo 15. maja, je oboroževala Arabce in s tem omogočila »Sveto vojno«. Tako je povzročila pogrome ter s tem jasno dopovedala ZDA, da si utegnejo nakopati sovražstvo vseh arabskih dežel, če vztrajajo pri sklepu OZN.

Ta »opomin« je zalegal pri Američanih iz dvojnega ozira: strateškega in gospodarskega. ZDA namreč sanjajo o povezavi vseh arabskih držav v tako imenovani vzhodni blok, da bi podprle Grčijo in Turčijo in ogrožale SZ na samih njenih mejah. Po drugi strani pa hočejo ameriški državni zaščititi svoje petrolejske družbe, ki so vložile nad pol milijona dolarjev za povečano izkoriščanje petroleja na Srednjem vzhodu. Ni slučaj, da so Arabci demonstrirali proti sklepu OZN na ta način, da so vdiral na sedeže petrolejskih družb in uničevali cevodove, po katerih se pretaka petrolej iz Arabije do palestinske obale.

Protisovjetizem in petrolejski interesi so torej narekovali ameriškim državnikom preokret. Prisiljeni so bili, da so svojo politiko vzkladili z angleškim stališčem. In danes zastopajo pred OZN načrt o varuštvu, po katerem bi vladal v Palestini guverner z diktatorskimi pooblastili.

Glavno orožje, ki se ga poslužuje angleška politika za doseg svojih namenov v Srednjem vzhodu je Transjordanija. Ta država leži v srcu arabskih dežel, saj meji na Egipt, Sirijo, Irak, Palestino in Saudovo Arabijo. To je trdnjava in izhodišče vsega Srednjega vzhoda. Preko nje vodi dolg puščavski prehod k zakopanim zakladom Arabije: k petroleju, ki se po cevovodih pretaka v Haifo.

Transjordanska planota meri 90.000 kv. km, od katerih je štiri petine puščava ali z redkim grmičevjem poraščeno ozemlje. Šteje 300.000 prebivalcev in polovica so nomadi, (to so pastirji, ki se vedno selijo).

Leta 1918, ko je oblast turškega sultana prenehala nad arabskimi deželami, je postala Transjordanija kraljevina. Kakor so se tedanji diplomati izrazili, je to »jajce, ki ga je znesel angleški imperializem«. Angleži so sklenili vrsto pogodb s to deželo in z vsako so ji slovesno zagotovili »neodvisnost«, hkrati pa postopoma utrjevali svojo nadvlado. Celotno ameriški senator Pepper je po zadnji anglo-transjordanski pogodbi leta 1946 dejal: »To je sredstvo za izkoriščanje majhne države po veliki.«

Transjordanija je morda najbolj zaostala od vseh arabskih dežel. Ima pa med vsemi najmoderneje opremljeno vojsko, Arabsko legijo, ki jo je organiziral Aglež Glubb paša, »vojaški svetovalec« kralja Abdulaha in stvarni gospodar dežele. Transjordanija, ki premore komaj 600 avtomobilov, je imela že leta 1945. tri motorizirane polke. Med vojno so Angleži zgradili tu pravo omrežje letališč.

Transjordanija je arabska trdnjava, iz katere lahko naglo prepeljejo čete v Damask, Bagdad, v Jeruzalem ali v Meko. Tvori most med angleškimi posestmi v Sredozemlju in Irakom do Perzijskega zaliva. Leta 1925. so Angleži povečali strateški pomen dežele tako, da so zasedli pristanišče Akabo in področje Maan, ki sta pripadali Saudovi Arabiji. S tem da so priključili te predele Transjordaniji, so si neposredno pridobili pomorsko oporišče v območju Sueškega prekopa in hkrati napravili iz Transjordanije umeten hodnik, ki loči Saudovo Arabijo od Egipta in dežel Levante.

Kralj Abdulah je tekmeč Ibn Sauda,

kralja Arabije in Huseina, velikega muftija jeruzalemskega. Popolnoma je predan svojim angleškim zaščitnikom, s pomočjo katerih upa, da bo združil pod svojim žezlom Sirijo, Libanon in Palestino pod imenom Velika Sirija. To bi bil odločilen korak pri ustvarjanju vzhodnega bloka, kot borbeno oporišče proti SZ in proti narodnoosvobodilnim gibanjem arabskih narodov.

Abdulah, ki vlada kot fevdalni mogotec, je strl vsak odpor v državi tako, da je uporna plemena bodisi uničil bodisi podkupil. Edini resni opoziciji, študentom in intelektualcem, pa je kralj takole zažugal: »Ne bom mnogo pomišljal, da iz vaših žen napravim vdove in iz vaših otrok sirote, če se mi slepo ne pokorite!«

Kakor, da bi to ne zadostovalo, skrbijo za »red« v državi tudi angleške zasedbene čete, ki štejejo 150.000 mož (torej angleški vojak na dva transjordanska prebivalca).

Pri nedavnem obisku transjordanskega predsednika vlade v Londonu so sklenili še izpopolniti militarnizacijo dežele. Ustanovili so »Svet skupne obrambe Srednjega vzhoda«, v katerem je zastopana tudi Transjordanija. Danes je Arabška legija na tem, da v celoti prihlji na pomoč palestinskim Arabcem v borbi proti Židom. Če se bo to stvarno dogodilo, ali če je to samo vojaški bluf, nima velikega pomena. Bistveno je to, da ima Anglija v Transjordaniji maso za manevriranje, ki jo lahko uporabi v Palestini ali pa drugod, ne da bi se sama uradno kompromitirala. Zato tudi ni važno za Anglijo, če preneha njen mandat v Palestini... Glubb paša in Bevin sta ukrenila vse potrebno za ta primer!

Toda Arabška legija nima nič skupnega z Arabsko ligo in z velikim muftijem jeruzalemskim, ki sta glavna voditelja borbe za arabsko Palestino. Nasprotno, kralj Abdulah je glavni nasprotnik velikega muftija, katerega vpliv ne bi trpel v morebitni Veliki Siriji. Ambicijam »puščavskega lisjaka« pa nasprotujeta tudi Egipt in Saudova Arabija — glavni poborniki Arabske lige — ki se bojita, da bi se Abdulah pridobil prevelik vpliv z razširjenjem svojega kraljevstva.

Arabska liga organizira na lastno pest

vojsko prostovoljcev, ki so sicer številni, toda slabo izvežbani in nedisciplinirani. Nastopajo z vpadanjem preko palestinske meje in Židje se jih bojijo. Mnogo bolj nevarni pa so odredi palestinskih Arabcev, ki jim poveljujejo pristaši velikega muftija. Kadre tvorijo bivši arabski vojaki in policaji, ki so služili pod angleško zastavo. Med njimi so tudi oficirji iz bivše nemške vojske.

Mnogo muftijevih pristašev bi pa rajši sledilo Abdulahu. So torej trije različni arabski tabori, ki se borijo za Palestino, od katerih pa je najmočnejša arabska legija. Ta razcepljenost silno slabi arabske vrste in bi jih utegnili privedi do bratomorne borbe, če ne bi imele pred seboj tako močnega nasprotnika, kot je židovska vojska.

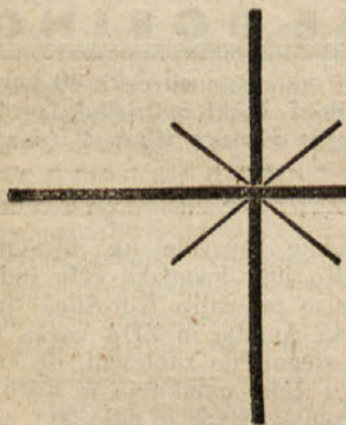
Niti po opremi niti po izvežbanosti se ne morejo namreč meriti arabske sile iz Palestine z Židi. Poslednji se že celo generacijo vežbajo, in ni židovskega dečka in deklice od 12 do 14 let, ki ne bi znala spretno uporabljati samokresa, bombe ali strojnice.

Hanganah je vsežidovska vojaška organizacija, ki šteje 90.000 izvežbanih mož in ki je bila edina vojska, na katero so Angleži lahko računali v borbi proti nacistom na Srednjem vzhodu. K temu je treba pristiati 30.000 vojakov židovske brigade, ki se borila na zavezniških frontah. Sta tudi dve teroristični organizaciji Irgun in Stern. Skratka vseh 700.000 palestinskih Židov lahko zagrabi za orožje za obrambo in napad.

Pri tem je važen moralen činitelj: pripravljene za borbo do poslednjega moža. Med njimi je mnogo preizkušenih borecev, ki so nastopali v podtalni borbi proti nacistom v Evropi in ki so prebili angleški blokado, da so se naselili v Palestini.

V sedanjih podvigih računajo na »bliskovito vojno«. V naglici skušajo zasedi važne strateške postojanke, da impresionirajo Arabce in izsilijo od svetovnega javnega mnenja pravno priznanje svoje židovske države in morda ugodno premirje. Zavedajo se namreč, da so končno le »otok«, obdan od »arabskega morja«, ki šteje okrog 40 milijonov muslimanov in da bi v dolgotrajni borbi židovska država ne vzdržala naraščajočih arabskih napadov.

Izdajatelj, lastnik in založnik lista: Dr. Franc Petek, Vellkovec. Glavni urednik: Dr. Franc Zwitter; odgovorni urednik: Franc Ogriz, oba Celovec, Salmstraße 4, uprava: Celovec, Völkermärkter Straße 21. Dopolni se naj pošljajo na naslov: Celovec (Klagenfurt), Postamt 1., Postschloßbach 372. Tiskar: »Kärntner Volksverlag G. m. b. H.«, Klagenfurt, 10.-Oktober-Straße 7.

FRANCE BEVK KAPLAN MARTIN ČEDERMAC

Obhajale so ga misli, bilo mu je, kakor da se za dolgo poslavlja od življenja. Prej mora še vse urediti, zato ni hotel leči. Misli pa je težko, vročično, tu pa tam so se mu predstave nekoliko zmedle. Nič več ga ni plašilo, to je res, vendar se mu je marsikaj dotikalo občutljivega srca in ga po svoje vznemirjalo. Pomislil je na Katino, ki je pravkar šla pod oknom in je videl skozi zadahle šipe samo njeno senco. Kaj bo s Katino? Kam bo, sirota, ako on umrje ali ga odvedejo? Od otroških let je pri njem, a razen pohištva nima ničesar, kar bi ji dal. V tem hipu razneženosti mu je bilo žal za vse trde besede. Saj je bila kot otročiček in bi ga bila po materinem zgledu najrajši zadušila s svojo skrbnostjo in nego. Rahlo se ga je dotaknil spomin na trenutke, ko je v strahu zanj vsa trepetala ko šiba na vodi. In v zvezi s tem mu je pred dušne oči stopila noč, ko sta hodila do cerkve svetega Mihaela in v Krnico... In tedaj mu je misel na Ka-

tino ugasnila, vročične oči so mu ostro zasršele v neko točko.

Katekizmi! Zadnje dni ni več mislil nanje, kakor da jih je potisnil daleč v pozabljenje. Morandiniju jih ni bil omenil, četudi si je očital, da je njegovo cerkveno samovoljno uporabil za skrivališče. Zdaj mu je vroč val šel po telesu. Kaj bi se zgodilo, ako bi čisto pozabil na nje? Morda nič. Našli bi jih čez leta in se čudili, kako so zašli v tisto skrinjo. Don Jeremija bi zmajeval z glavo in se nasmihal. Kakšen zločin pa je to — skriti katekizmi in deset, dvajset molitvenikov, četudi v prepovedanem jeziku? Morda... Tako bi sklepal Čedermac, če bi bil zdrav in bi ne imel tako tenkočutnega srca. Zdaj pa je bil bolesto občutljiv, malenkosti so se razraščale v strahove, ki so grozili s posledicami...

Kakor da mu gori hiša nad glavo, se je s sunkom dvignil in obstal na tresetih se nogah. Kaj bo z njimi? Saj je vseeno, a naj jih rajši najdejo pri njem...

Oblekel si je suknjo čez talar in se oziral za klobukom. Medtem ga je obšla misel, da bo knjige razdelil po hišah. Da ne bodo otroci čisto brez božje besede. Zdaj jih nihče več ne bo iskal in pobiral od praga do praga. In ga tudi nihče ne bo izdal. In če ga tudi kdo izda — zdaj se ni več bal.

Še vedno je stal na mestu, kakor da se boji prestopiti. Ali bo mogel hoditi? Ali ga bodo nesle noge? Sam je moral na pot, tega bi nikomur drugemu ne mogel zaupati. Če bi se bil dvignil le malo prej, bi se bil morda opotekel. Zdaj pa ga je popustila najhujša slabost, kakor da črpa moči iz svoje trdne namere. Vzel je klobuk, poiskal palico v kotu in z malce negotovim korakom stopil v vežo.

»Katina!«

Ni je bilo nikjer, ne v kuhinji ne v kamri. Gotovo je odšla v vas. Vsako nedeljo popoldne je za uro ali dve smela k svojim tovarišicam. To nedeljo jo še posebno ni držalo doma. Kaj ljudje govorijo o nenavadni pridigi?

Čedermacu je bila Katina odsotnost le po volji. Nahrbtnik je našel brez nje pomoči. Zvil ga je, ga stisnil pod pazduho in stopil na prsto. Postal je pod latnikom. Zdaj je padal suh, droban sneg, a tako nagosto, da bi bilo le na nekaj korakov mogoče spoznati človeka. Vrtinčil se je v zraku, težek je legal na veje, na usušena tla. Morda je metlo le četrt ure, a je že rahlo pobelilo veje, rjave grude, kamenje, strehe. In res, kakor da se je nebo nena doma, s komaj slišnim šumom povežalo na zemljo, ne le na krošnje dreves,

ampak prav do rjavih tal. Izginili so obrisi gora in pobočij, vseokrog nič kot belo vrtinčenje, kakor da je izginil ves svet in Čedermac stoji sam na ozkem otoku sredi belega brezna.

Ni zaklenil vrat. Čemu? Odšel je po stezi, ki je vodila od kaplanije napošev nad vasjo. Za njim je ostajal rahel sled stopinj, sneg ga je ščegetal po licih in po nosu. Hlad mu je dobro del, nič več vrtoglave omotice, tudi koraki so mu bili bolj gotovi kot prej. Le mrzlico je še vedno čutil. Trepetal je, a tako drobno, prav v drobje, da bi nihče ne mogel opaziti teh tresljajev. In mu je bilo dobro pri tem. Kakor da se pogreza v mehke blazine in mu spanec lega na oči, kd se ga stežka otresa, ga premagljivo vabi v globine temnih, mrzličnih prividov in sanj.

Ozrl se je na vas pod seboj. Skozi metej je komaj opazil rahle obrise dreves in hiš. Bilo je vse mirno, vse tiho, nikjer glasu. Nasmehnil se je predse. Zagrinjal ga je zastor snega; nihče ga ne bo videl, razen če se kdo mudi na samoti. Pa kdo bi v takem vremenu silil v hrib? Zavil je na stezo, ki je vodila čez grič, med nizkim grmovjem, proti gozdiču kostanjev, ki so se v medlih obrisih prikazovali izza belega zastora.

Bil je že precej visoko, ko je obstal, se oprl na palico in počival. Pot ga je utrudila in usopla, kri mu je bila vroča ko žerjavica, vedno huje ga je žgalo v oči. Stresel je sneg s klobuka in ramen. Oziral se je okrog, po skalah in po grmovju, uprl pogled visoko v hrib; zaskrbelo ga je. Ali bo zmogel? Sveti Bog!

(Dalje)